

Mieczysław Kędelski

1946–1998

Nagły zgon Profesora Mieczysława Kędelskiego, kierownika Katedry Statystyki i Demografii, zaskoczył społeczność akademicką Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Profesor odszedł w pełni sił twórczych 5 lipca 1998 roku, w wieku 52 lat. Był wychowankiem prof. Stanisława Borowskiego, godnym jego następcą i kontynuatorem jego pracy badawczej. Będąc typem badacza-samotnika, dzielił swoje zainteresowania między kilka specjalności, którym oddawał się z pasją. Był wybitnym demografem i demometrykiem, cenionym członkiem demograficznych towarzystw naukowych krajowych i międzynarodowych. Był niezwykle pracowity i uparty, dążąc do realizacji kolejnych trudnych i ważnych zadań, jakie sobie sam wyznaczał. Jako nauczyciela akademickiego pochlaniała go przede wszystkim nauka. Jego prace z zakresu demografii historycznej przyczyniły się istotnie do rozwoju tego działu demografii w Polsce, którego podwaliny położyli prof. Stanisław Waszak i prof. Stanisław Borowski. Na Uczelni pracował z pełnym oddaniem przez 27 lat.

Mieczysław Kędelski urodził się 5 kwietnia 1946 roku w Gnieźnie w rodzinie wielodzietnej, jako syn Józefa i Bronisławy z domu Szafrąńskiej. W roku 1949 jego rodzice przeprowadzili się do Poznania, gdzie uczył się do szkoły podstawowej, a następnie do technikum poligraficzno-księgarskiego. Świadectwo dojrzałości otrzymał w roku 1965. W tym samym roku podjął studia na Wydziale Handlowo-Towaroznawczym Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu. Tytuł magistra ekonomii otrzymał we wrześniu 1969 roku na podstawie pracy poświęconej problematyce cen płaconych i uzyskiwanych przez producentów płodów rolnych, napisanej pod kierunkiem prof. Borowskiego. Rozprawa ta została w części opublikowana w „Ruchu Prawniczym, Ekonomicznym i Socjologicznym” oraz w „Poznańskich Rocznikach Ekonomicznych”. Po półrocznej pracy w przedsiębiorstwie został przyjęty w lutym 1970 roku na studia doktoranckie w WSE. Już w październiku 1971 roku obronił pracę doktorską *Statystyczne metody badania relacji cen, na przykładzie cen wysoce elastycznych*, napisaną pod kierunkiem prof. Borowskiego. Praca ta została opublikowana w PWN w roku 1974, nagrodzona przez ministra szkolnictwa wyższego i nauki, a także wydana w języku rosyjskim przez wydawnictwo Statistica w Moskwie. Doktorem habilitowanym nauk ekonomicznych w zakresie statystyki został w styczniu 1983 roku na podsta-

wie pracy *Szacowanie potencjału życiowego ludności w Polsce*, opublikowanej w roku 1982. Publikacja została wyróżniona nagrodą ministra nauki, szkolnictwa wyższego i techniki oraz nagrodą naukową Wydziału I Nauk Społecznych PAN. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w roku 1991, a profesora zwyczajnego w roku 1993.

Z Akademią Ekonomiczną związał się na stałe w roku 1971 i pracował w niej nieprzerwanie do końca życia. Kolejno obejmował stanowiska asystenta, adiunkta, docenta i profesora. Brał także udział w pracach organizacyjnych Uczelni. Od października 1987 roku do końca kwietnia 1988 roku pełnił funkcję prodziekana Wydziału Planowania i Zarządzania ds. Bytowych Studentów, od października 1991 roku był kierownikiem Katedry Statystyki i Demografii, w latach 1985–1991 kierownikiem Pracowni Demometrii w Instytucie Cybernetyki Ekonomicznej, w latach 1980–1983 delegatem adiunktów i asystentów Wydziału PiZ w Senacie, w latach 1974–1977 sekretarzem Uczelnianej Komisji Zdrowia, w latach 1984–1987 członkiem Uczelnianej Komisji Bibliotecznej, od października 1991 roku członkiem Komisji ds. Oceny Pracowników przy Wydziale Ekonomii, od 1994 roku członkiem Komisji ds. Badań Naukowych przy Wydziale Ekonomii i od 1996 roku przewodniczącym Uczelnianej Komisji ds. badań Naukowych.

Działalność organizacyjna Profesora nie ograniczała się do Uczelni. Brał czynny udział w pracy organizacyjnej w sferze nauki. W Polskiej Akademii Nauk był od roku 1974 członkiem Komitetu Nauk Demograficznych, od roku 1975 członkiem Sekcji Demometrii, w latach 1985–1990 przewodniczącym Sekcji Demometrii, od roku 1990 członkiem Polskiego Towarzystwa Demograficznego, od roku 1981 członkiem Polskiego Towarzystwa Statystycznego, Oddział w Poznaniu, a w latach 1986–1993 przewodniczącym Komisji Rewizyjnej tego Towarzystwa. Od roku 1981 był członkiem Międzynarodowej Unii ds. Naukowych Badań Ludności (International Union for the Scientific Study of Population) w Liège.

W latach 80. był kierownikiem i współrealizatorem tematów badawczych z dziedziny demometrii, opracowywanych najpierw w ramach tzw. problemów węzłowych, a następnie w ramach Centralnego Programu Badań Podstawowych. Wykonał także ekspertyzę dla Głównego Urzędu Statystycznego w związku z przygotowaniem do Narodowego Spisu Ludności w roku 1988.

Profesor Mieczysław Kędelski był przede wszystkim badaczem naukowym. Mimo młodego wieku zgromadził znaczny dorobek naukowy, obejmujący ponad 200 pozycji, w tym blisko 150 prac opublikowanych, a wśród nich kilka monografii. Zainteresowania naukowe wykazywał już w czasie studiów, aktywnie uczestnicząc w pracach Studenckiego Koła Naukowego. W całości kształcie jego prac badawczych można wyrazić nie wyodrębnić trzy nurty badań.

Pierwszy z nich obejmuje okres przygotowania rozprawy magisterskiej i doktorskiej, wiążąc się z ówczesnym kierunkiem badań prof. Borowskiego, który rozwinął szeroko zakrojone studia nad kształtowaniem się cen wolnorynkowych w czasie i przestrzeni.

Mieczysław Kędelski dokonał rozpoznania mechanizmu kształtowania się cen, czynników cenotwórczych oraz wzajemnych związków cen.

Drugi nurt jego badań ewoluował w kierunku powiązań statystyki ekonomicznej i demografii. Wyniki tych badań znalazły odbicie w licznych artykułach. Po doktoracie skoncentrował się na badaniach demograficznych i w tej dziedzinie osiągnął swój główny dorobek naukowy, który uzewnętrznił się w monografiach, artykułach i raportach z badań. Jego badania w tym nurcie dotyczyły początkowo analizy ruchu naturalnego i wędrownego ludności w różnych przekrojach terytorialnych, migracji ludności w przekroju „miasto-wieś” oraz wyodrębnienia ekonomicznych czynników płodności kobiet w Polsce.

Przygotowując się do napisania rozprawy habilitacyjnej, zajął się następnie problematyką pomiaru trwania życia biologicznego i zawodowego ludności oraz konstrukcją modeli demograficznych. Skłaniając się w kierunku demografii, skupił się początkowo na demografii opisowej, a później na demetrii. W tym celu coraz szerzej wykorzystywał metody statystyczno-matematyczne i podjął próbę modelowania zjawisk i procesów demograficznych. Na tym etapie skryształizował koncepcję ostatecznej wersji rozprawy habilitacyjnej, poświęconej demometrycznej analizie potencjału życiowego ludności w Polsce.

W pracy habilitacyjnej *Szacowanie potencjału życiowego ludności w Polsce* przeprowadził analizę zmienności średniego czasu trwania życia w czasie i w przestrzeni oraz jego uwarunkowań. Skonstruował też progresywne i regresywne tablice trwania życia oraz wysunął hipotezę o realizacji w Polsce regresywnego typu wymierania. Rzeczywisty przebieg tego procesu potwierdził jego hipotezę.

Trzeci nurt badań wyłonił się po opublikowaniu w roku 1983 pracy *Szacowanie relacji między umieralnością i trwaniem życia a środowiskiem społeczno-ekonomicznym w Polsce*. Profesor podjął szerzej problematykę statystycznej rekonstrukcji rozwoju demograficznego miasta Poznania i Wielkopolski. Pokłosie szerokich badań statystyczno-demograficznych stanowią trzy publikacje monograficzne: *Rozwój demograficzny Poznania w XVIII i na początku XIX wieku* (Poznań 1992), *Perspektywy demograficzne Poznania (1991–2015)* (Poznań 1994), *Umieralność i trwanie życia ludności Wielkopolski w XIX wieku* (Poznań 1996). Wszystkie te publikacje z dziedziny demografii historycznej przyczyniły się istotnie do rozwoju tego działu demografii w Polsce.

Profesor prowadził seminaria doktorskie, magisterskie i dyplomowe, na których podejmował oryginalną i ambitną tematykę badawczą. Wypromował jednego doktora oraz kilkudziesięciu magistrów. Przez kilka lat kierował pracami Sekcji Demetrii PAN. Na posiedzeniach tej Sekcji młodzi pracownicy naukowcy z całej Polski referowali założenia i wyniki swoich prac kwalifikacyjnych. Profesor był także recenzentem kilku prac doktorskich i habilitacyjnych. We współautorstwie opracował podręcznik do nauczania statystyki i demografii.

Dowód uznania dla jego pracy badawczej stanowią liczne nagrody ministra szkolnictwa wyższego i Polskiej Akademii Nauk. W roku 1996 został odznaczony Medalem Komisji Edukacji Narodowej za całokształt pracy nauczyciela akademickiego.

Profesor Mieczysław Kędelski miał bogatą osobowość. Odznaczał się wysokimi wartościami moralno-etycznymi. Był człowiekiem sumiennym, wrażliwym, niezwykle pracowitym i skromnym. Wymagał od innych, ale był szczególnie wymagający wobec siebie. Jego nieśmiałość sprawiała, że wydawał się zamknięty w sobie. Miał dwie miłości życia: naukę i rodzinę. Oddawał im się cały. Taki pozostał w pamięci tych, którzy go bliżej znali.

Iwona Roeske-Słomka